

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű póstai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskereszturra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR **NOSZKÓ ISTVÁN**
 budapesti lelkész. rákoskereszturi lelkész.
 FŐMUNKATÁRSÁK:
SCHOLTZ ÖDÖN **BLATNICZKY PÁL**
 ágfalvi esperes-lelkész. cinkotai lelkész.
GÖMÖRY JÁNOS **ALEXY LAJOS**
 eperjesi főgym. igazgató. ceglédi nyug. ig. tanító.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre 12 K
 Félévre 6 K
 Negyedévre 3 K
 Egyes szám ára 40 f.
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal 40 K
 Állandó hirdetések meggyezés szerinti

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK. Gyökeres reformeszmék egyházunk szervezetében. — Katholikus ravaszkodás. — Belélet. — Pályázatok és hirdetések.

Gyökeres reformeszmék egyházunk szervezetében.

II.

Az előadottakon kívül még az igen tisztelt lelkészegyesület szives figyelmébe vagyok bátor ajánlani a következő eszméket egyházszervezetünk módosítása tekintetében:

Nem volna-e célszerű magában az Alkotmányban kimondatni azt, hogy az egyházfelügyelő és a lelkész között, a kik egyébiránt „egyenlő joggal és felelőséggel kormányozzák és képviselik az egyházközséget,” a munkakörök akként osztatnak be (miként ez Nyiregyházán a a gyakorlatban igen szépen bevált,) hogy a lelkész végzi a lelképásztori tennivalókat, míg az *egyházközség anyagi ügyeinek elintézése* első sorban a felügyelő kötelessége és joga?

Ez a munkabeosztás egyfelől a lelkészek terheinek megkönnyítését eredményezi; másfelől a felügyelőt buzgóbb tevékenységre sarkalja. Természetesen falusi egyházakban a felügyelő az anyagiakban nem nélkülözhetné ezutánra sem a lelkész támogatását a munkában; de ezekben a kisebb egyházakban is kívánatos és az egyház érdekében állana, ha a felügyelő az egyház anyagi ügyeit saját gondozásába venné, azért első sorban ő volna felelős és *épen felelőssége tudatában melegebben és közvetlenebbül érdeklődne az egyház ügyei iránt.*

* * *

Az egyházmegyékre vonatkozólag kívánatos-

nak találnám, ha a főesperesek mellé mindenütt megfelelően javadalmazott segédlelkészi állás rendszeresítettnek magában az Alkotmányban az egyházmegye költségén s egyben a főesperesnek kötelességévé tétetnék, hogy évenként minden egyházat köteles meglátogatni s annak egész adminisztrációját, ügykezelését, vagyonkezelését megvizsgálni, a szükséges utbaigazításokat, tanácsokat megadni, vizsgálatának eredményét az egyházközség tanácsával ennek ülésén közölni, a netáni panaszokat a helyszínén meghallgatni s általában a közvetlen felügyeletből folyó jogokat és kötelességeket gyakorolni.

A közvetlen felügyelet, az időszaki hivatalvizsgálat az érdekelt egyházközségekre sohasem lehet bántó; sőt ellenkezőleg: megnyugtató. Ekként azonban viszont a főesperesek a közvetlen tapasztalatból merithetnék tanúságaikat és igen sok kellemetlenségnek, talán bajnak is elejét vehetnék ott, ahol ezek ma rejtve vannak s csak már akkor törnek elő, amikor a bajok megszüntetése nagyobb nehézségekkel jár.

Igy lehetne viszont az egyházközségekben egységes, egyöntetű adminisztrációt megteremteni és biztosítani.

* * *

Az *egyházkerületekre* vonatkozólag mulhatlanul szükségét látnám annak, hogy a püspök mentesítsék a jelenleg érvényben levő Alkotmány 140-ik §-ában foglalt azon kötelezettség alól, hogy egyházkerületében rendes lelkészi tennivalókat is el kell látnia.

A püspökök tennivalói annyira megszapordtak, hogy azok egész embert kívánnak. Bizonyos jogi ellentét is van abban, hogy a püspök egyuttal első fokon lelkésze legyen egy egyházközségnek, melynek ügyei egy-vagy más alakban később hozzá, mint főpásztorhoz kerülnek felsőbb elbírálás, vagy megerősítés végett.

Azt azonban mindenesetben fentartandónak vélném, hogy a püspök egyuttal rendes lelkész is legyen és székhelyén, vagy meghívásra más helyeken is, lelkészi tennivalókat is végezzen. Az egyházközségi *adminisztrációban* való részvétel alól azonban teljesen mentesítendőnek vélem. Helyette ezek a tennivalók és általában az egyházközségi rendszeres lelkészi tennivalók a jelenleg érvényben álló Alkotmány 140-ik §-ában említett másodlelkészre hárulnának, önálló hatáskörrel és felelősséggel, a ki most abban a sajátságos helyzetben van, hogy sem nem rendes lelkész, sem nem segédlelkész. Nem segédlelkész, mert rendes lelkészi funkciókat végez, rendes lelkészi kötelességeket teljesít, a püspök helyett, azonban a *rendes lelkészt megillető jogok nélkül*

* * *

Ugyancsak az egyházkerületekre vonatkozólag szükségét látnám annak, hogy a püspökök székhelye állandósíttassék. Bárhol, de állandósíttassék.

Az az egyház, ahol a püspök székhelye van, a püspöknek ottani működése alatt előbb vagy utóbb berendezkedik erre a helyzetre. A püspök elhunytával aztán, vagy netalán lemondásával, ha — amint a legtöbbször történni szokott — az új püspök más helyen lelkész, a kerületi hivatalok átköltözésével az addig ott használt, talán nagyobb befektetéssel létesített helyiségek, ha nem is egészen, de lényegesen értéktelenebbekké válnak.

Még nagyobb baj az, hogy megeshetik, mi-kép püspökül a kerületnek valamely távoli egyházában lelkészkedő lelkész választattik meg, a ki egy — a vagy más okból ezután sem válik meg egyházától. Megtörténhet, hogy például a tiazai kerület legközelebbi püspöke valamelyik brassói egyház lelkésze lesz. Tehát egészen távol, szinte alszakitva egyházkerületétől.

De megtörténhet az is, hogy valamelyik

gömöri kisebb helység lelkésze lesz a püspök ahol a püspököt felkereső egyházkerületi tagok szállást sem kapnak. Avagy olyan helyen lakik a püspök, hogy a legközelebbi vasuti állomás több óra járásnyira van; ami sem a hozzájutás tekintetében, sem abban a tekintetben, hogy a püspök, kinek pedig mind gyakrabban kell kerületének egyik másik részébe és Budapestre utaznia, hazairól kimozduljon, nem kellemes és nem kívánatos.

Mindezek az okok és még számos más, kívánatos, sőt szükségessé tennék azt, szerintem legalább, hogy püspökeink székhelye állandósíttassék s az Alkotmány ennek megfelelőleg módosíttassék.

A székhely megállapításának kérdését esetleg az egyházkerületekre lehetne bízni.

* * *

Az *egyházegyetemre* vonatkozólag szükségét látnám annak, hogy szerveztessék az egyházegyetem részére Budapesten egy *központi iroda*, a szükséges személyzettel, esetleg talán az egyetemes világi főjegyző közvetlen ellenőrzése és felügyelete alatt.

Ez a központi iroda lássa el az egyházunk egyetemét érdeklő közigazgatási ügyek *technikai adminisztrációját* a beérkező ügyiratok iktatásától kezdve az expedicióig és az irattári kezelésig. Ez dolgozza fel a egyetemes elnökség és a jegyzői kar utasítása szerint a beérkező ügyiratokat, fogalmazza a kapott utasítások szerint az előadmányokat és gondoskodik a kiadmányok elküldéséről, megfelelő helyekre jutásáról.

Egy ilyen központi iroda, kellően begyakorolt személyzettel, a központba kerülő ügyeknek *gyors és alapos elintézését* felette megkönnyítené s mindenesetre megérné a reáfordított költséget.

Ma már az adminisztratív tennivalók annyira megszapordtak ebben a mi papiros-korszakunkban, hogy ilyen központi iroda nélkül az egyházegyetem ügykezelését szinte elképzelni sem tudom.

* * *

Ezek voltak az előadó javaslatai.

Ezekhez még a gyűlés folyamán az a vélemény csatlakozott, hogy az egyetemes felügyelői

állás is megszüntetendő volna, s helyette, ép úgy, mint református testvéreinknél, a hivatalában legidősebb egyházkerületi felügyelőre volna bízandó az egyetemes világi elnöki tisztség.

Katholikus ravaszkodás.

A múlt héten „A Nap” című lapnak június 19-iki számában egy szenzációs cikk jelent meg „Uj egyházpolitikai Harc!” címe alatt.

E cím után közvetlenül, mintegy bővebb magyarázatul ez következik: „Tisza István a kath. vagyontól részelteti a protestánsokat, Zsilinszky Mihály kultuszminister?” A cikk nagy feltűnést keltett nemcsak a megremült kath. körökben, hanem a jóhiszemű protestánsok között is; mivel az egész közlemény tartalma és hangja elárulja, hogy a annak célja nem más, mint a kath. papságnak fellázítása és egy tömör sereggé való szervezése — a hazai protetantizmus ellen!

Hadd álljon itt az egész cikk szó szerinti tartalmával. Végül meg tesszük reá saját megjegyzéseinket is.

„A főrendiházban Tisza István gróf miniszterelnöki bemutatkozásán a minap nem jelent meg a főpapság. Nagy meglepetést keltett a magas klérusnak ez a tömeges távolmaradása. Főpapi körökből kapott információk szerint a püspökök elmaradása *egyenes és kiszámított demonstráció volt Tiszával szemben.* Intés akart ez lenni a miniszterelnöknek, hogy az egész hivatalos katolicizmus megvonja támogatását, sőt ellene fordul a kormánynak és a munkapártnak, ha Tisza István csakugyan elő mer állni tervével, a melyről már tudnak a katolikus táborban.

Főpapi körökben egész határozottsággal emlegetik, hogy a kormány Tisza István kezdeséből és kívánatára javaslatot fog benyújtani a Ház elé az 1848: XX. t.-c. kiegészítéséről és végrehajtásáról s ennek a révén az ugynevezett katolikus vagyonnak egy tekintélyes részét tételes törvénnyel biztosítja a protestáns egyházak számára.

A Ház elé terjesztendő törvényjavaslat a nagyfotossagu ügyet úgy akarja rendezni, hogy a vallás- és tanulmányi alap egy részét protestáns természetű és rendeltetésű vagyonnak mondja ki és a két protestáns egyháznak arányosan kizárólagos rendelkezésére bocsátja.

A törvényjavaslat benyújtása mindenesetre vihart fog vetni s még hevesebb összecsapásokat idézhet elő, mint a legutóbbi egyházpolitikai küzdelem. Tisza számít erre s a javaslat apaságát olyan politikai vállára hárítja, aki kedvvel, meggyőződésének egész hevével megy bele a küzdelembe s a tárgyismeret teljes tudományos apparátusának vértetében és fegyvereivel nézhet farkasszemet a harcrakész katolikus főpapsággal. Erre a nagyjelentőségű szerepre a miniszterelnök *Zsilinszky Mihály* valóságos belső titkos tanácsost, volt államtit-

kárt szemelte ki, akinek *felajánlják a kultuszminiszteri tárcát* vagy az államtitkárságot. Zsilinszky a protestáns egyháznak népszerű vezérémbere, a reformált felekezetek gravámeneinek elméleti tudósa, fényes hírnevű egyházpolitikus, aki igen sok nagyszerű munkát irt egyháztörténeti, főleg egyházjogi nagy kérdésekről. Bátor szokimondással hirdette, hogy az ugynevezett katolikus vagyont tényleg és jogilag nem katolikus, hanem állami tulajdon s a belőle való részesedésre joggal tartanak igényt a protestánsok. Abban az esetben, a mi valószínű — ha Zsilinszky vállalja ezt a szerepet és a kultuszminiszteri tárcát, Tisza bizony számít a legteljesebb sikerre.“

Ebben a cikkben először is az tűnik fel, hogy oly határozott kijelentéseket tesz, mintha az író a főpappal és a miniszterelnökkel személyesen beszélt volna e dologról. Továbbá feltűnik az is, hogy szemrehányásképpen panaszolja azt is, hogy a protestáns papok csak azért nem kaptak *családi pötléket*, mivel a kath. papok e címen nem igényelhetek volna semmit. Ekként a főegyházak között a *javítás* elve nem lett volna keresztülvihető. Végre az is igaz, hogy Zsilinszky eddig legalaposabban foglalkozott a kath. egyházi vagyoni jogi természetével, valamint azon sérelmekkel is, melyeket a protestánsok az 1848: XX. t.-c. végre nem hajtása miatt elszenvedni kénytelenek! Sokszor lett már bebizonyítva és kimutatva, hogy az ugynevezett kath. vagyont nem a kath. egyházé, hanem a magyar állam tulajdona. Amiből önkényt következnek, hogy az állam, mint az egyházi vagyont tulajdonosa, *egy* mértékkel mérjen valamennyi törvényesen bevett vallás felekezetnek.

Hogy gr. Tisza István erre törekszik, az nem szenved kétséget; de hogy ennek megvalósítójaul Zsilinszky Mihályt szemelte volna ki, azt már csak azért sem hisszük el, mert Zs. neve a kath. főpapság előtt vörös posztó, melynek láttára minden kath. főpap megbokrosodik. Már pedig a helyes politika azt kívánja, hogy gr. Tisza István, ha csakugyan komolyan foglalkozik az 1848: XX. t.-c. végrehajtásával, csak olyan kultuszminisztert ajánlhat, akit a legfőbb kegyur, a koronás király is elfogad, és akitől a kath. főpapság sem retteg.

De van-e ilyen előkelő prot. világi főemberünk, aki esetleg vallás- és közoktatásügyi miniszter is lehetne? A törvény egy szóval sem említi, hogy protestáns ember nem lehet kultuszminiszter, de a gyakorlat — úgy látszik — eddig tényleg azt a felfogást érlelte meg, hogy az államtitkár ugyan lehet „eretnek” ember is; de miniszter — propter bonum pacis, eddig legalább, csakis igazhitű katolikus ember volt.

A fő erő nem is ebben rejlik, hanem az összes nem kath. egyházak összetartásában, egyetértésben — és céltudatos *cselekvésében!* Ezt kellene végre valahára megértenünk — és az egyházi életben megvalósítanunk, hogy az új „egyházpolitikai harcnak” végre valahára hasznos és áldásos vége lehessen.

INNEN-ONNAN.

A női szavazati jog érdekében nemzetközi asszonygyűlést tartottak Budapesten. Öt napig tanácskoztak, s el kell ismernünk, hogy komoly dolgokról komolyan beszéltek. A budapesti gyűlésnek nem volt meg az a tulzó karaktere, amely az ilyesféle mozgalmakat már csirájukban gyűlöletesekké teszi. De különös, hogy nem akadt magyar nő, aki a világkongresszust felvilágosította volna, hogy a magyarhoni evang. egyházban az asszonyok szavazójoga századok óta megvan és nem okoz bajt. Persze a magyar ügyeket *Giesswein* kanonok irányította, — protestáns dicsőség kidomborításáról nem is lehet szó!

Iskola es korcsma. Zemplénmegye Papszász nevű községében a bölcsek tanácsa kimondotta, hogy nekik nem kell semmiféle iskola, ellenben a korcsmába a szülők, maguk vezetik be fejletlen gyermekeiket. Kulturálisan képtelenség az ilyet megtűrni, — de azért a megyei közigazgatási bizottság a tanfelügyelő ama javaslatát, hogy a község vezetőit el kell csapni, nem teljesítette. Ha majd valamenynyi telekezeti iskola megszűnik, aem lesz-e az ilyen esett mind gyakoribb!

Uj intézmény. Budapest székesfőváros elnöki osztálya új népjóléti intézményt kíván meghonosítani. Ez a jogi tanácsadói hivatal, amire nálunk különös szükség van. Németországban 114 ilyen hivatal működik, — nálunk a fővárosi lesz az első, de hihetőleg nem az egyetlen. Evang. egyházunk szabályrendeleteinek tömege is nagyon kívánatos tenné, ha nem a jogi tanácsadói, de mindenesetre az egyetemes ügyvezetői hivatal felállítását.

Kevés a péterfillér. A rozsnyói püspök körlevelében tesz szemrehányást papságának, hogy „a péterfillérek gyűjtésénél bizonyos lankadást észlel úgy az összegekre nézve, — arról nem is szólva, hogy egy-két helyről a szent Atya részére egyáltalán a legcsekélyebb adomány sem folyt be, — mint az elrendelt évi kétszeri gyűjtés megtartását illetőleg is.“ Az egész megyében 4137 K 64 fillér volt a péterfillér. A két egyház, ahonnet semmit sem küldtek be a szegény „péter“-nek a felsőtisztítási és a salgótarjáni. Ez is „idők jele“ — talán!

Idők jele azonban az is, hogy egy bukott ember sorsáról elmélkedve azt írja a szellemes Quintus: Ki taníthatja meg (bölcseségre, szerénységre, józanságra stb.) az embereket és a családokat?

Hiába méltóztatnak mosolyogni: mindenekelőtt az *evangelium*. Nem először mondom, hogy az emberek, a családok és a társadalmak megújodhatnak a szentírás által is, a mint hogy ennek például assisi Szent Ferenc is nagyszerű példáját adta, de Luther is. Egy arravaló világraszóló, reprezentatív nagy ember kellene csak, a milyen Tolsztoj nem lehetett. Nem tudjuk, *miért* keresi az emberiség más uton a megújodást és még kevésbé tudjuk: meg fogja-e találni?

De ha nem szabjuk ilyen nagyra a gondolatot, annyi mégis bizonyos, hogy az *evangeliumból* csoda bőségben kiáradó konzerváló (és nem konzervatív) tanítások föltétlenül alkalmasak arra, hogy legalább-égyenkint megtartsák az *embereket* a vagyoni jótétnek és társadalmi állásnak azon a fokán, a melyet hol szerencsével, hol a maga törekvéssel el tudott érni. Az egyszerűségnek, a szelidségnek, az alázatosságnak és mértéktartásnak azok a nagy erényei, a melyek az „ige“ lényeges részei, nemcsak alkalmasok a tönkretűlés és társadalmi deklassifikálás megelőzésére, de a valóságban — kivált a föld egyszerű népénél — ma is milliókat őriznek meg a maguk kiküzdött pozíciójában.

Az *evangelium* tehát csakugyan örök és hirdetni kell azt még azoknak is, akik nem akarják, de „éheznek és szomjuhozzák az igazságot.“

Középkori szellem is kísért azonban még mindig ebben a mi előretörtető századunkban. Mezőtárkány egyik hiszterikus parasztasszonya bolondítja a hiszékeny népet azzal, hogy ő a megholtak lelkeivel érintkezik. S urak és parasztok tömegesen keresik fel a látnokot, aki maholnap meggazdagodik a babonából. Bizony, bizony szomorú jelenség, szégyene a civilizációnak és a nem evangéliomi kereszténységnek.

Kalászkok az élet kenyeréhez.

Gyűjti: S. Ö.

24. Zielowsky nevű szocialdemokrata agitátor sok éven át működött a stettini munkások között és valóban ördögi ékesszólásával mindenfelé sok bajt okozott. Egyszer aztán kevéssel azután, hogy egy nagy népgyűlésen egy ellene fellépő kegyes lelkészre öklét emelte s így kiáltott fel: „Magán segítsen az Isten, rajtunk csak ökleink segítenek!“ — nehéz szélhűdés érte, s öklöbe szorított keze, karja sőt egész oldala megbénult!

Midőn eszméletlen állapotából magához tért, a stettini diakonisszaház betegszobájában találta magát, a mely intézetet keresztyén berendezése miatt előbb írásban és szóban folyton gyalázta. De a szeretetteljes ápolás, melyben ott részesült, megtörte haragját, a hosszú betegség pedig dacos természetét. Egy este hangosan imádkozni hallották: „Kegyelmes Isten, a mi közbenjárónk Jézus Krisztus nevében kérlek, adj nekem az éjjel nyugodalmas álmot, akkor hinni akarom, hogy letezel.“

Az Ur könyörült rajta. Zielowsky mint megtért keresztény kelt fel betegágyáról s most fáradhatatlan buzgósággal igyekezett Isten országa érdekében működni. Régi és új ismerőseit istenfélelemre, imádkozásra, a vasárnap megszentelésére, s keresztyén életre buzdította, míg 1879. év végén békeségben befejezte földi pályáját.

Ime az isteni kegyelemnek milyen kézzel fogható esádája!

B E L É L E T.

Korpótlék javaslat a főrendiházban Junius 25-en tárgyalta a főrendiház a lelkészi korpótlékról szóló törvényjavaslatot tart Gyurátz Ferenc ev. és Antal Gábor ref. püspökök hozzájárulása után elfogadták. Egyik prot. püspöknek sem volt lényeges mondanivalója, mintha a prot. lelkészi kar a legnagyobb meglepéssel fogadta volna a javaslatot, mintha egyházunk autonómiáját egyáltalán nem is érintené! Az ott elhangzott beszédekre jövő heti számunkban visszatérünk s elmondjuk szerény véleményünket s hangot adunk annak az érzelmenek, amely a lelkészi kar szívét eltölti.

Egyetemes gyűlés. Báró Prónay Dezső egyet. felügyelő és D. Baltik Frigyes legidősb. püspök a folyó évi egyetemes közgyűlést október hó 15-én hívták össze Budapestre. Okt. 14-én megtartatik a szokások előértekezlet. A közgyűlésnek a szokottnál korábban történt egybehívása azért történt, mert ezen egyetemes gyűlésnek kell megállapítani a zsinatnak a kezdetét. A kibocsátott tárgysorozat főbb pontjai: Egyet. felügyelő évi jelentése, miniszteri leiratok, zsinati törvényjavaslat, az 1848. évi XX. t. c. körüli teendők stb.

Geduly püspök Eperjesen. Alig, hogy Geduly püspök sok tapasztalatban és tanulságokban gazdag lipitói egyházmegyei látogatását elvégezte, (amely sajnos oly keveset olvashattunk) rövid pihenés után Nyiregyházáról már is a tiszakerület szellemi központjába: Eperjesre a theol. szak- és papi vizsgálatokra sietett. Azok f. hó 19 és 21-én tartattak meg, és pedig *Baron, Egyed, A., Mikolás, Labossa, Kettenbach és Stadtrucker* részéről jeles eredménnyel. A püspök a jó eredmény fölött s a tanárok intenzív munkássága iránt elismerésének adott kifejezést. Az alapvizsgálatot ugyancsak jeles eredménnyel *Hajdu Gy.* és *Farkas Győző* tették le. A végzett theológusok közül a püspök több lelkészjelöltet f. hó 22-én saját elnöklété alatt Miskolczon avatott föl. Eperjesi tartózkodása alatt jogakad., preparand. és sárosi egyházm. ügyekben is tárgyalt. A püspök ez alkalommal is a Theol. Otthonba szállott. E tanévben az eperjesi theol. akadémián népes évfolyamokkal volt dolga.

Egyházmegyei felügyelői beiktatás. Szent-Iványi Józsefet, a sárosi ág. hitv. ev. egyházmegye felügyelőjét jun. 24-én iktatták be ünnepélyesen diszes állásába. A beiktatás a rendes évi esperességi közgyűlés keretében folyt le: az ünnepély bensőséges és lélekemelő volt. A közgyűlés termébe küldöttség által meghívott és belépő egyházmegyei felügyelőt percekig tartó éljenzéssel üdvözölte a nagyszámu közgyűlés. Miután letette a hivatali esküt az új egyházmegyei felügyelő,

elmondotta a programbeszédjét. A komoly, férfias eszmékben gazdag beszédben kifejtette Szent Iványi azokat az elveket, amelyeket diszes állásában követni, akár: emelni a hitbuzgóságot, egyházszeretetet, fejleszteni az iskolaügyet, ápolni a szeretetet nemcsak hittestvéreink körében, hanem a többi felekezetekkel szemben is. Fejtenni a jó viszonyt a világi hatóságokkal; örködni a magyar nemzeti állam érdekéi felett, letörni minden olyan actiót, amely merészkednék az egységes magyar nemzeti állam érdekével szembe szállni; igazságot szolgáltatni mindenkinek részrehajlás nélkül, felszárítani a szenvedők könnyeit, támogatni a gyengét, lelkesíteni az erőset. A tartalmas, erőteljes, meggyőződéssel fakadó beköszöntő általános nagy hatással volt a jelenlevőkre, akik percekig éljenztek a szeretetnek örvendő esperességi felügyelőt. Emelték a szép ünnepély fényét, bensőségét azok a gyönyörű üdvözlő beszédek, melyekkel egyesek és testületek üdvözölték Szent Iványit, és pedig *Korbely Géza* főesperes az egyházmegye, *Tahy Emil* a felügyelő, *Hajdu János* a lelkészek *Draskóczy Lajos* a collegium és *Szabó Endre* a sárosmegyei evang. tanítók nevében. Szent-Iványi meghatottan köszönte meg a szeretetteljes üdvözlést. Délben a felügyelő tiszteletére közösebed volt, ahol lelkés, szép felköszöntőkben nem volt hiány.

Sopron. (Tanügy.) A soproni evang. népiskola fontos személyi változások előtt áll. A most befejeződő tanévvel három kiváló tanító vonul nyugalomba, u. m. Pócs Lajos igazgató, Göhring Teofil és Kund Vilmos, kik mindnyájan több mint 40 éven át áldásosan működtek az evang. népnevelés mezején. Az egyháztanács határozata értelmében az így megüresedett tanítói állások közül kettő tanítónővel fog betölteni s mivel a gyülekezet a múlt tanév folyamán 4 új tanítónői állást szervezett, az új tanévben már 6 tanítónő fog a 16 tanító mellett a gyülekezet népiskoláiban működni. Közvetlen az évvizsgák előtt f. é. jun. 18-án rövid szenvedés után elhunyt a gyülekezet egyik érdemes tanítója, Grosz Mihály életének még csak 49. évében, miből 31 évet töltött a tanítói pályán, előbb Csava ev. népiskolájában, 16 év óta pedig Sopronban. A boldogult fáradhatatlan buzgóságú népnevelői és társadalmi tevékenységével az egész gyülekezet sőt város osztatlan szeretetét és iragaskodását vivta ki magának, ami meghatóan nyilatkozott meg azon általános mély részvétben, mellyel junius 20-án síri nyugalomra kísérték. A soproni felső egyházmegye tanítói junius 5-én tartott ülésükön, a dunántúli egyházkerületnek a zsinatra küldendő tanítóképviselőjét, illetőleg Sass István surdi tanítóra, az egyházkerületi tanítóegylet elnökére adták le szavazatukat.

A soproni felső egyházmegye július hó 3-án Sopronban tartja idei rendes közgyűlését, melyen az új esperest, Scholtz Ödön ágfalvi lelkészt fogják hivatalába ünnepélyesen beiktatni.

Papszentelés. Jun. 23-án szentelte fel D. Baltik Frigyes püspök Balassagyarmaton a következő kandidátusokat: Laczkó Jánost, Endreffy Jánost Héring Lajos, Fenyves Jánost, Sloszjai Edét. A felavatottaknak már van segédlelkési állomásuk: Laczkó Körmöczbányára, Endreffy Selmezbányára, Héring Lévára, Fenyves Komáromba, Sloszjai Shügybe rendeltettek ki segédlelkészeknek.

Lelkész választás. Nagyszénáson folyó hó 22-én tartott lelkészválasztó közgyűlésen három jelölt közül Zoltán Emil budapesti segédlelkészt választották meg lelkészeknek.

Lelkészjelölés. Jun. 22-én megtartották Kisesalomján a jelölő közgyűlést s a megüresedett lelkészi állomásra Janovicsek Arpád balassagyarmati evang. hitoktató-segédlelkészt és Kurek János kiétei lelkészt jelölték. Választás jul. 13-án lesz.

A szerkesztésért felelős: NOSZKÓ ISTVÁN laptulajdonos

Pályázatok és hirdetések.

Pályázati hirdetés. Segédlelkészt keresek. Fizetése lakás, ellátás mosáson kívül és évi 1200 korona havi utólagos részletekben. Tót nyelvenk ismerete kötelező.

Kiskőrös, 1913. június 23-án *ifj. Blázy Lajos*
lelkész.

Pályázat tanári állásra. A tolna—baranya—somogyi ág. hitv. ev. egyházmegeye, mint az államilag segélyezett bonyhádi ág. hitv. ev. főgimnázium fenntartósága pályázatot hirdet egy magyar latin, esetleg latin-történet tanszékre, mely a pályázat eredményéhez képest, egy próba év kikötése mellett rendes, vagy helyettes tanárral fog betöltetni.

A rendes tanár törzsfizetése 2400, lakáspénze 500, ötödéves korpótléka öt izben 200—200 korona és az állampénztárból megfelelő személyi pótlék. A törzsfizetés idővel 2800, illetőleg 3200, a lakáspénz pedig az egyes fizetési osztályoknak megfelelően 650, illetőleg 800 koronára emelkedik. A helyettes tanár javadalma 1600 korona. Az ötödéves pótléknál a máshól töltött rendes tanári évek beszámíthatnak.

A megválasztandó rendes tanár tagja az 1894. évi állami nyugdíjintézetnek.

Pályázhatnak oly ág. hitv. ev. tanárok, illetőleg tanárjelöltek, kik a megjelölt szaktárgyakra képesítve vannak, vagy azokból szakvizsgát tettek.

A kellőképen felszerelt folyamodványok a Tolna-Baranya-Somogyi ág. hitv. ev. egyházmegeye isk. nagybizottságához intézendők és f. évi augusztus hó 10-ig Bonyhádra a főgimnázium igazgatóságához küldendők.

A személyes bemutatkozás ajánlatos.

Az alkalmazandó tanár állását f. évi szeptember 1-én tartozik elfoglalni.

Bonyhád, 1913. június 22-én.

Gyalog István
főgimn. igazgató.

Pályázati hirdetés. A soproni ág. hitv. evang. liceumnál az 1913/14. tanévben egy mennyiségtan-fizikai és egy német latin rendes tanszék lesz betöltendő, a pályázat eredményéhez képest rendes vagy helyettes tanárral.

Javadalmazás. 1. A törzsfizetés 2400, 2800, 3200 és 3600 koronás fokozatai, kiegészítve a nm. vall. és közokt. miniszterium által megállapítandó személyi pótlékkal. 2. Öt 200 K-s ötödéves korpótlék. 3. Az állami tisztviselők ez időszertint lakbérosztálvának megfelelő lakáspénz.

A helyettes tanár jutalom díja. 1600 K.

A megválasztott tanár jogos, illetőleg kötelezett tagja az Orsz. tanári nyugdíjintézetnek s állását köteles szeptember elején elfoglalni. A mennyiségtan—fizikai tanszékre a benyújtott folyamodások a nm. vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz címeztessenek.

Az ág. h. ev. pályázók végzett tanulmányaikat, alkalmaztatásukat, teljesített katonai kötelezettségüket, egészséges szervezetüket igazoló okmányokkal felszerelt és a német—latin tanszéknel a Főiskolai nagybizottsághoz címzett folyamodásukat augusztus hó 20-ig az igazgatóságához nyújtsák be.

Sopron, 1913. június 21.

Gyurátz Ferenc
püspök.

Pályázat. A besztercebányai ág. hitv. ev. ker. egyházközség az üresedésbe jött **hitoktatói** állásra egy évi próbaidőre pályázatot hirdet. Ezen állással 2000 kor. fizetés jár. Véglegesítés esetére a javadalmazás 2400 kor. törzsfizetésben és 600 kor. lakáspénzben van megállapítva. A megválasztandó hitoktató kötelessége a val-lástan és az egyházi ének a helybeli kir. kath. főgimnáziumban, állami felső kereskedelmi iskolában, állami polgari fiúiskolában és az állami felsőbb leányiskolában ez idő szerint összesen 21 órában, a téli hónapokban ifjusági istentisztelet tartása és szükség, munkatorlódás esetén a lelkészi teendőkben való segédkezés, illetve helyettesítés. Pályázhatnak lelkészi oklevéllel bíró egyének. Az állás f. évi szeptember 1-én elfoglalandó. Az egyházi közgyűléshez intézett s kellően felszerelt kérvények július hó 15-ig a lelkészi hivatalhoz küldendők be.

Besztercebánya 1913 június 16-án

3—2

Az egyházközségi elnökség

Pályázat A besztercebányai ág. hitv. ev. gymnasiumban az 1913—14 tanév kezdetével az **V. ik osztály megnyitása folytán** a latin es német nyelv, esetleg latin nyelv és történelem vagy latin és magyar nyelv tanításával egybekötött helyettes tanári állás tölthető be. Ez utóbbi két esetben előnyben részesünek az olyan pályázók, kik a német nyelvben teljesen jártasak, úgyhogy azt ideiglenesen taníthatják. Pályázhatnak ág. hitv. ev. vallásu okleveles vagy szakvizsgálatot tett egyének. Fizetés 1700 K. Az állás f. évi szeptember 1-én elfoglalandó. Az egyházi közgyűléshez intézett s kellően felszerelt folyamodványok 1913 évi július hó 15-ig a gymnasium igazgatóságához küldendők.

Besztercebánya 1912 június 15.

Jeszzenszky Sándor
gymnas. felügyelő.

2—2

Pályázat. A szarvasi ág. h. ev. főgimnáziummal egy mennyiségtan-termesztetani helyettes tanári állásra hirdetek pályázatot.

Ezen állásra a mennyiségtan-termesztetani képesített protestáns, első sorban ág. h. ev. okleveles tanárok pályázhatnak. Nyenek hiányában szak-, vagy alapvizsgálatot tett tanárjelöltek pályázata is figyelembe vehető. Személyes bemutatkozás kivanatos.

Javadalmazás havi előleges részletekben fizetendő 1600 korona. A rendes tanárra való megválasztás megfelelő próbaidő után csak akkor következhetik be, amikor a párhuzamos osztályokra kért segínyt az állam teljes összegében folyósítja.

A pályázók a szarvasi ág. h. ev. főgimnázium kormányzótestületéhez intézett s az életkorukat, valóságukat, végzett tanulmányukat, eddigi szolgálatukat, katonakötelezettségi viszonyukat s egészségi állapotukat feltüntető okmányokkal felszerelt kérvényeiket alólírott-hoz folyó évi július hó 7-ig kizárólag küldjék be.

Szarvas, 1913 június hó 13-án

Haviár Dani
főgimn. felügyelő.

2—2

Segédlelkészt keresek. Fizetése évi 1400 korlakás, fűtés, kiszolgáláson kívül.

Salgótarján, 1913 jun. 19.

Jeszzenszky Károly S.
lelkész.

3—2

Teológiai Ujdonságok.

BOD PÉTER

és kiválóbb egyházi munkái

Irta: **Dr Pruzsinszky Pál**

(Kalvin Szövetség kiadása)

Ára 2 korona.

Szombat-e, vagy vasárnap?

Vitatkozás egy adventi prédikátorral o o

Irta: **Kis Béla** evangélikus lelkész

Ára: 30 fillér.

Kapható: **Kókai Lajosnál, Budapest, IV., Károly-utca 1. Telefon 74—94.**

Most jelent meg:

A bünösök evangéliuma

Három elnélkedés a tékozló fiu példázata alapján

Irta: **Paulik János**

Figyelemre méltó beszédek!

Ára **80** fillér

Takaró Géza két uj füzetkéje:

A gyönygykereskedő.

A keresztyény lelkipásztor eszményképe.

Ára **20** fillér

Ára **30** fillér

Kapható

a Luther Társaság könyvkereskedésében

BUDAPEST, VIII. Szentkirályi-u. 51/a

STELCZER KÁROLY

műasztalos, oltár-
építő és templombe-
rendezési vállalata

GYŐR, Kossuth Lajos-utca 24. sz.

Telefon 578.

Telefon 588

Legrégebbi harangöntőde

alapítva 1793. évben.

baktai

EGRY FERENC.

Kisgejőcz (Ungmegye)

Budapest, VI.,

Lehel-utca 8. a

Budapesti telefon 25—33

harang és ércöntőde, cs. és kir. szabadalmazott harang felszerelések, vas harangláb gyár.

Kitüntette: Páris 3 drb. érem. Varsaille 1, Moszkva 2, Bécs 2, Budapest 4, Szeged 1, Székesfehérvár 4, Kecskemét 1, Pécs 1, Hódmezővásárhely arany oklevél. Békésm. gazd. egyesület. Országos gazd. egyesület. Győrvidéki gazdasági egyesület. Országos Iparegyesület. Országos vas- és fémipari kiállításokon dísz-érem Ezenfelül 3 darab érdemkereszt, egy a sófiai érsektől

NOVOTNY ANTAL
harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, város.

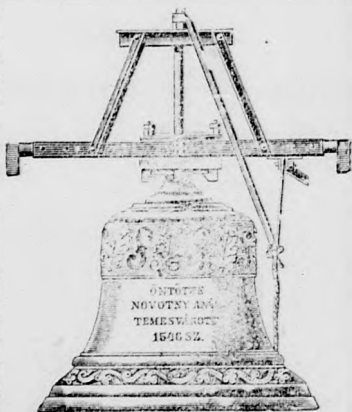
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modoru áflyukaszfoff harangjait,

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modorruak. E szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

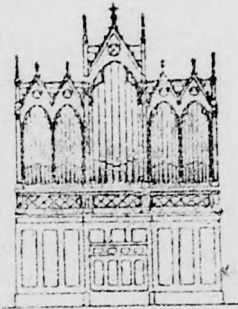
Orgonaépítési müintézet

Rieger Ottó

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. — Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csörendszerű (pneumatikai) tartós nemeshangu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját amely mű 80 változatú és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít

☞ Tervezeteket és mintarajzokat ☞
☞ kívánatra díjmentesen küld. ☞

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkarcsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórák és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Juténycs árak!

